

BIOGRAFIA LINGÜÍSTICA DE LA
FAMÍLIA SZMIDT-SIERYKÓW

ENTREVISTA RADIOFÓNICA A DOROTA T. SZMIDT-
SIERYKÓW

Per: Dorota T. Szmidt-Sierykow i Albert Badosa Roldós.

Introducció

Per a realitzar aquesta biografia lingüística, s'ha entrevistat Dorota Szmidt-Sierykow, professora de la Universitat de Barcelona de llengua polonesa nascuda a Wroclaw (Breslau), Polònia. Dorota Szmidt-Sierykow té una història familiar diversa i peculiar relacionada amb temes com la multiculturalitat, la diversitat i el plurilingüisme, que hem cregut que són molt interessants de cara a fer-ne una biografia lingüística. Així doncs, aquesta professora catalanopolonesa ens parlarà sobre la història de la seva família, i n'intentarem extreure les relacions d'aquesta amb les moltes llengües amb les que va conviure i també diverses reflexions derivades de la vida dels Szmidt i els Sierykow. L'entrevista, de format radiofònic, s'ha realitzat i enregistrat en polonès i s'ha transcrit i traduït al català.

Transcripció traduïda al català

Vostè té dos cognoms, Szmidt i Sierykow, i cadascun d'ells té la seva pròpia història, cert?

Sí, en efecte. Tinc dos cognoms: Szmidt és un cognom de procedència germànica, concretament de la Prússia Oriental. En canvi el cognom Sierykow és un cognom de procedència russa, de fet ucraïnesa.

Podríem començar pel primer cognom. D'on prové aquest cognom, Szmidt, i quina és la seva història?

Doncs sobre el cognom Szmidt, és el cognom de la família del meu pare. Prové de la Prússia Oriental, i el registre més llunya arriba al meu rebesavi. Aquest rebesavi s'anomenava Leopold Schmidt i venia de la Prússia Oriental. Sabem que va comprar en algun moment terres a Lituània i allà es va casar amb una polonesa, de cognom Wojnowska. Van tenir tres fills, i molt aviat aquests fills es van quedar orfes i van ser educats per la família Wojnowska. D'aquí que el meu besavi, August Szmidt, ja estava bastant polonitzat. El seu fill era en Wladyslaw, el meu avi, que també estava totalment polonitzat. I després el meu pare, evidentment també polonitzat. Tanmateix, es va conservar la llengua alemanya a la família com a una de les llengües de la família. Això era bastant normal en aquells temps, en aquelles terres a Lituània, perquè allà hi havia molts alemanys. Fins i tot el meu pare havia anat a una escola alemanya en algun període de temps, o sigui que aquesta llengua es va mantenir a la família. No obstant, no va ser la primera llengua.

Continuem amb el segon cognom, doncs.

Pel que fa al segon cognom, Sierykow, és el cognom del meu avi. Més lluny no hi he pogut arribar amb els registres. És el cognom del meu avi, és a dir, el pare de la meva mare, que es considerava rus. De fet així ho era, una família ucraïnesa russificada, ja que van provenien dels cossacs que havien rebut terres al Caucas, és a dir, dels cossacs del Kuban. L'avi, durant el conflicte bèl·lic de la Primera Guerra es trobava a Polònia, i llavors també

va esclatar la Revolució [Russa] i ja no va tornar a Rússia, ja que tota la seva família va ser enviada a Sibèria i allà van morir-hi. En va quedar una germana, amb la qual més tard hi vam establir contacte. O sigui que l'avi es va quedar a Polònia i es va casa amb una polonesa, i d'aquest matrimoni en va néixer la meva mare. Això és tot sobre el tema d'aquest cognom.

Perquè els seus parents es van mudar tan sovint? Era normal en aquells temps?

Generalment, per a respondre a aquesta pregunta, en aquelles terres els moviments ocorrien bastant sovint per causa de les freqüents guerres. Pel que fa a la meva àvia del cantó del meu pare, és a dir la mare del meu pare, doncs es trobava a Sant Petersburg, però provenia de la Polònia Central. Es trobava a Sant Petersburg perquè allà [a la Polònia Central] hi havia el front del conflicte històric de la Primera Guerra Mundial, i se'n va anar amb la seva germana a Sant Petersburg. I allà hi va passar molts anys.

Allà hi va conèixer el meu avi, Schmidt, que venia de Lituània però era per Sant Petersburg en aquell moment. Així que es van conèixer a Sant Petersburg i es van mudar de retorn allà on hi havia la família del meu avi a Lituània, a Kaunas. Es van mudar a Sant Petersburg perquè l'avi hi estudiava, mentre que l'àvia s'hi va mudar per culpa dels esdeveniments bèl·lics, i més tard es van mudar a Lituània perquè van tornar a les terres del meu avi.

En canvi, quant al meu avi rus, és a dir, el pare de la meva mare, com ja he dit es trobava a Polònia perquè s'estava a Crimea després dels estudis. Era enginyer geòmetra. S'estava a Crimea després dels estudis, allà hi treballava. Era un noi jove, potser tenia uns 24 anys. I allà la Primera Guerra Mundial se'l va trobar, i va ser cridat a files al front romanès. D'aquest front romanès va arribar finalment a Polònia. Simplement les tropes d'alguna manera van anar allà [a Polònia]. Llavors es va acabar la Primera Guerra Mundial, i després de la Revolució [Russa] no va voler tornar a Rússia, i per aquest motiu es va quedar a Polònia. Es va casar amb una polonesa, també de la Polònia Central, però va comprar terres a Volínia [regió de l'actual nord-oest ucraïnès, amb frontera amb Polònia]. Es van mudar a Volínia perquè allà hi havia terrenys on encara s'hi podia comprar terres, potser més barates que a la Polònia Central, i s'hi van establir. Aquesta va ser la història d'aquells de la penúltima generació.

Perquè més tard tots es van trobar a Wroclaw (perquè jo vaig néixer a Wroclaw)? Doncs perquè tots ells, abans de la Segona Guerra Mundial, vivien a les zones frontereres [dins les fronteres poloneses]. És a dir, la família del meu pare a Lituània i la família de la meva mare a Volínia (ara part d'Ucraïna). I com sabem, després de la Segona Guerra Mundial aquestes terres ja no pertanyien a Polònia, i per això la majoria de polonesos d'aquests territoris es va mudar a l'oest de Polònia, al Nou Oest, als nous territoris que van ser trets als alemanys. Llavors Wroclaw, ciutat alemanya (Breslau) abans de la Segona Guerra Mundial va esdevenir una ciutat polonesa.

A Polònia es deia que aquesta ciutat va tornar a la *matriu* (és a dir, la mare pàtria). Això en cert sentit és vertader, ja que aquests territoris des del començament de la història eren territoris dels eslaus polonesos, i la ciutat de Wroclaw va ser fundada per precisament polonesos (del bisbat de Wroclaw). Després va passar a mans dels txecs, després dels alemanys, després dels austríacs, després de nou als alemanys i finalment als polonesos. És a dir, després de molts segles va tornar a Polònia. Més o menys, mirant la història d'aquesta ciutat, podem dir que cada dos-cents anys canviava l'Estat al qual pertanyia. O sigui que després de la Segona Guerra Mundial aquests territoris van tornar a Polònia i s'hi van

mudar precisament polonesos que vivien als territoris fronterers de l'oest [que ja no pertanyien a Polònia]. Per això, al final ambdues famílies es van trobar a Wroclaw.

I en relació a això, com pensa vostè que es definia la identitat en aquells temps?

Si parlem d'aquells temps d'abans de la Segona Guerra Mundial, evidentment he de parlar dels territoris fronterers, ja que les meves famílies són d'aquests límits. Allà hi havia precisament multiculturalitat, i sobre aquesta multiculturalitat se'n parlava i escrivia molt. La literatura polonesa està plena d'autors que provenen dels territoris fronterers. Per exemple Konwicki, Milosz... per parlar només dels més importants, però n'hi va haver molts. Sembla com si aquesta multiculturalitat fos com un motor desencadenador que despertés la creativitat d'aquesta gent. Sobre això sovint se n'ha parlat, sobre aquesta convivència entre diverses cultures, concretament una convivència pacífica, podem dir. Evidentment sempre hi ha algun problema.

Sabem que en aquests territoris fronterers (del nord) hi havia població no només lituana, alemanya, polonesa i russa, sinó que també hi havia caraïtes, hi havia jueus (en vivien molts en aquests territoris fronterers). A Ucraïna també població ucraïnesa, a Bielorússia bielorrussa, i els polonesos a tot arreu barrejats. Evidentment podem anar una mica enrere i tractar perquè hi havia tanta gent tant barrejada. Això és un parèntesi que potser després obrim, però tornem a la teva pregunta. Els records dels meus pares i dels meus avis, són records molt positius, referint-me a aquesta convivència. Anaven a escoles amb nens que parlaven diferents llengües, tenien diverses cultures i religions. Hi havia la religió catòlica i l'ortodoxa, la jueva i també hi havia musulmans, els caraïtes...

En aquesta diversitat, heterogeneïtat, cadascú hi trobava d'alguna manera el seu lloc. El meu pare comenta sovint, per exemple, que quan era petit jugaven en diverses llengües. El meu pare és plurilingüe, parla quatre llengües directament des de la infantesa, ja que a casa s'hi parlava sobretot en polonès, però va anar a l'escola alemanya, després a la lituana, després a la russa i finalment a l'escola polonesa. Va anar a quatre escoles on la llengua vehicular a cada escola era una llengua diferent. Sabia aquestes llengües del pati: jugava amb nens alemanys, lituans, polonesos, russos... Tan sols no es podia parlar en polonès ni al carrer ni al pati, en aquests llocs no s'hi parlava en polonès. Generalment, els nens polonesos fora de casa es comunicaven en rus. Fins i tot el meu pare amb la meua àvia hi parlava en rus al carrer, i no en polonès. Potser la meua àvia sí que era una d'aquestes patriotes poloneses, però no es podia parlar en polonès.

També recorda el meu pare que allò eren temps d'una certa normalitat, i diu que després tot es va tornar estrany quan Hitler va arribar al poder a Alemanya, i els nens alemanys van començar a anar amb els uniformes de les Joventuts Hitlerianes i van començar a anomenar-los *porcs lituans*. Això ho recorda en alemany, el meu pare. Això d'alguna manera va resultar incomprendible per a tots ells, el fet que de sobte aquells bons amics van embogir. Per a entendre aquests conflictes entre els nens, hi entra una certa causa de caire polític. Quan no n'hi ha tot és correcte, però quan comença algun ferment polític, llavors tot es comença a agitar. La gent, entre ells, d'alguna manera s'organitzen i viuen. I estava bé. Però quan la política hi incidia... Prohibició de parlar en polonès: malament, malament. Hitler puja al poder i comencen conflictes entre els nens: malament. Quan això no hi és: si no hi ha prohibició, si no hi ha cap esllògan polític, tot és correcte.

Pel que fa a la meua mare, el mateix. Recorda, allà a Volínia, una convivència molt agradable i pacífica entre la població, generalment ucraïnesa i polonesa. S'ha de posar entre

parèntesi, no obstant, el fet que allà a Ucraïna la població polonesa era més rica que la ucraïnesa. I aquí és interessant precisament això, ja que desperta certa reflexió, i també si ho relacionem amb la situació catalana: des del moment en el qual Ucraïna, Bielorússia i Lituània van incorporar-se a la Corona Polonesa (segles setze, disset i divuit, ja que va durar molt), les classes altes lituanes, ucraïneses i bielorrusses, és a dir els boiars, es van adaptar als escuts nobiliaris polonesos, és a dir, es van convertir en aristocràcia polonesa. I des del moment en el que esdevenen noblesa polonesa el poder és a Polònia, i immediatament es passen a la cultura polonesa.

Les classes altes sempre tenen aquest mecanisme, aquesta tendència de passar-se a la cultura del poder. I així va ser a Ucraïna, i a Bielorússia i Lituània també. Gran part de la població autòctona ucraïnesa es va passar a la cultura polonesa – aquells que tenien diners, aquells que volien tenir el poder a prop. I així va ser abans de la Segona Guerra Mundial, que aquells que eren més rics a Ucraïna parlaven en polonès, mentre que els més pobres parlaven en polonès. I així va ser, fins que en temps de la Segona Guerra Mundial ja van començar els conflictes nacionals. Cap a l'any 1942 em sembla, els ucraïnesos, pagesos, intel·lectuals, etc. van començar a assaltar les propietats poloneses, van assassinar. Una carnisseria, aquesta era la paraula. Van tallar colls, van violar... una cosa espantosa. La meva mare també diu que tot era genial, amb les seves companyes ucraïneses i poloneses barrejades, però en el moment quan van començar aquests atacs, els polonesos evidentment van fugir amb les maletes a Polònia. Aquí també hi havia cert assumpte polític. És a dir, que aquestes identitats convivien mentre no hi havia problemes polítics.

I què es pot considerar positiu de llavors, relacionat amb la diversitat, la barreja cultural, la llengua...?

El que era positiu era que aquest contacte enriqueix tothom. Tal i com el meu pare sabia quatre llengües, doncs de fet aquestes quatre llengües les sabia tothom, sobretot els nens, des de la infantesa. Per exemple la meua àvia només sabia rus i polonès (va arribar a Lituània ja d'adult). El pare del meu avi, és a dir el meu besavi, també. Tenia un càrrec de mercaderies als ferrocarrils i sabia totes les llengües que s'hi usaven, fins i tot jiddisch. És a dir que allò positiu era saber totes les llengües que es trobaven en aquell territori i usaven sense cap problema. Això era enriquidor, i sobre això es parla quan es parla d'aquests literats polonesos. Això significava una riquesa per a ells: aquesta multiculturalitat, aquestes formes de vida plurals, perquè se sap que cada llengua porta amb ella una altra cultura. O sigui que la part positiva era l'enriquiment.

La part negativa... de ben segur que allà hi havia alguns estira-i-arrotonsa, conflictes, a vegades. Però no eren conflictes forts. Tanmateix s'ha d'admetre que hi havia sovint conflictes amb jueus, sobretot a la Polònia Central. La població polonesa sovint no els acceptava. En sabem, sobre aquests conflictes, i a vegades eren molt durs per part dels polonesos, que es comportaven molt bruta, criminalment, diguem-ne. Evidentment no ho vull defensar de cap manera, però entre la gent pobra sempre hi ha picabaralles. I entre la gent pobra, perquè no hi havia polonesos rics contra jueus rics, eren polonesos pobres contra jueus pobres. És a dir: quan hi ha pobresa, sempre hi ha conflictes. Aquesta és la meua visió d'aquests problemes.

En canvi, pel que fa als territoris fronterers (perquè això últim passava a la Polònia Central), potser era diferent pel fet que allà no només hi havia polonesos i jueus, sinó a banda d'aquests hi havia altres nacionalitats. Aquesta barreja alguna cosa solucionava, ja que d'alguna manera tot s'estabilitzava, ja que tots contra tots potser era massa. També

penso, no obstant, que allà, als límits, d'alguna manera pareixia una altra cosa. Sempre, si no hi ha cap incidència política o d'aquest tipus llavors tot d'alguna forma s'aguantava.

Hem dit que aquests territoris de Bielorússia, Ucraïna i Lituània pertanyien a Polònia, i molta gent no sap perquè. Potser a través d'alguna conquesta, alguna invasió, els polonesos van quedar-se aquests terrenys. Però no fou així. Va ser una unió de Polònia i Lituània [el Principat de Lituània ja posseïa els territoris ucraïnesos i bielorussos]. El príncep lituà es va casar amb la reina polonesa (una mica com la corona catalanoaragonesa). Al principi era la Unió de les Dues Nacions, així s'anomenava. Després es va convertir en una unió més interrelacionada políticament i es va començar a anomenar simplement Regne de Polònia. I penso que això fou incorrecte, que ho van fer malament. Així no hauria de ser. El millor seria que cadascuna d'aquestes nacions tingués la seva pròpia autonomia. Desgraciadament, no va ser així i més tard vam tenir conflictes.

És a dir, que podem afirmar que la tolerància era diferent abans de la Segona Guerra Mundial i després d'aquesta.

Sí. O sigui, després de la Segona Guerra Mundial tot va canviar, ja que en aquests territoris ucraïnesos, bielorussos i lituans hi van quedar pocs polonesos. El gruix de la població polonesa es va mudar als nous territoris de l'oest, és a dir Wroclaw, Poznan, etc.

Principalment a la Baixa Silèsia (Wroclaw, Opole...). També a Pomerània s'hi va mudar certa gent, concretament població lituana. Els polonesos de Lituània van passar pel Pas del Nord, vorejant el mar. Es van establir a Torun, a Bydgoszcz, també a Gdansk, Gdynia, Sopot, Kolobrzeg, Szczecin... En canvi els d'Ucraïna i Bielorússia més aviat als nous territoris de l'oest polonès. I què va passar? Doncs que aquests territoris de l'oest van ser ocupats per població de l'est. La Polònia Central es va mantenir amb la mateixa població central de manera normal.

Així doncs, pel que fa a aquesta multiculturalitat de postguerra, doncs és evident que va resultar completament reduïda. I es podria dir que després de la Segona Guerra Mundial hi havia una tendència, política, considero, que tenia per objectiu l'homogeneïtzació i unió de l'esperit, del sentiment nacional polonès. Evidentment, com féu el meu avi per exemple, s'hi van quedar alemanys en aquests territoris polonesos, però d'això ni se'n parlava. Eren anomenats "autòctons", no se'ls anomenava alemanys. La majoria dels alemanys va ser expulsada. Alguns van fugir i alguns es van quedar, no volien marxar, havien nascut en aquelles terres. O sigui que va quedar poca població alemanya.

S'ha d'entendre en aquest punt els polonesos [que anomenaven "autòctons" els alemanys de la nova Polònia de l'oest]. Ja que la paraula "alemany" sonava malament. Així doncs, no es parlava de minories.

Sabem que a Caixúbia hi ha la llengua caixuba, una llengua eslava independent del polonès, però els polonesos pensaven que era un dialecte. Fins i tot encara ara els filòlegs polonesos pensen que és un dialecte del polonès. És a dir, que després de la Segona Guerra Mundial hi havia aquesta tendència d'homogeneïtzació del sentiment nacional polonès, i s'ignorava les minories.

O sigui que tot es va quedar reduït, i en va quedar el record, el record d'aquelles generacions dels meus pares i els meus avis. I aquest record viu també en nosaltres. Precisament n'estic força assabentada del fet que sóc d'una família multicultural, fet que es

va aconseguir mantenir. Aquest esperit, aquesta manera d'entendre totes les cultures i aquesta major tolerància, pel que fa a les diverses cultures també religioses. Encara que els meus pares siguin catòlics, el seu catolicisme és completament diferent al de la Polònia Central. Això no vol dir que totes les famílies dels territoris fronterers tinguin aquesta forma d'entendre la religió, però a la meua família sí que hi existeix.

La gent generalment sabia moltes llengües o aquest fet només és una particularitat de la seva família?

No, penso que tots, als territoris fronterers, sabien moltes llengües. Potser a Lituània més que a Ucraïna, perquè a Ucraïna hi havia sobretot només població polonesa i ucraïnesa, i també una mica de jueva. Eren territoris bastant, o sigui que generalment hi havia pagesia, la gent posseïa terres. En canvi a Lituània hi havia molts alemanys que es dedicaven al comerç, per la qual cosa allà hi havia més llengües: lituà, polonès, rus, alemany... I tal i com recorda el meu pare, tots els de la seva generació usaven aquestes quatre llengües. Per això penso que sí, tots les sabien. La meua mare igual; per part de pare parlava rus, de mare polonès i també ucraïnès. A més als territoris fronterers hi havia terratinents russos. La meua mare diu que quan es trobaven amb el meu avi i parlaven en rus. O sigui que allà hi havia tres llengües, sense l'alemany. Per això penso que no era només una particularitat de la meua família, als territoris exteriors tots més o menys sabien aquestes llengües.

Si tractem sobre Polònia, cal dir que és bastant popular el fet d'estudiar llengües. En aquesta Polònia comunista de postguerra, l'estudi de llengües era bastant popular. No sé si hi havia aquest esperit pel qual els polonesos pensen que han d'estudiar llengües per tal de tenir sortida al món, o si era més aviat un costum d'un gran nombre de polonesos, gent que sabia diverses llengües i en volien aprendre d'altres. El fet és que estudiar llengües era una afició bastant popular als nostres temps. Això significava que havies de seure moltes hores i arribar a saber cada llengua en un nivell tant alt que es pogués usar a la perfecció. Senzillament potser era aquest interès en altres llengües i cultures.

La meua tieta, per exemple, va estudiar durant un temps italià, i després va dir "ara hauria d'estudiar francès", i va anar un any o dos a classes de francès. El meu pare també és un bon exemple, perquè ell ja sabia quatre llengües, però evidentment després a l'escola va començar a estudiar llatí, francès... En temps de la guerra va estudiar italià pel seu compte. Després castellà, també pel seu compte, i després portuguès i grec. Tot això tot sol, a casa, amb disciplina, quaderns d'exercicis, ràdio (hi havia cursos de ràdio) i autodidàctica. Així que quan em vaig casa amb el meu marit, català, el meu pare hi va poder parlar lliurement en castellà. Aquests eren els tipus d'aficions, i penso que això encara es manté a Polònia.

Quines pensa vostè que són les diferències entre l'Europa de l'Est i l'Europa Occidental, en relació a la diversitat...

En el sentit de plurilingüisme i multiculturalitat?

Exactament.

Doncs com una mica ja he dit, en aquella Polònia de postguerra hi havia la tendència de no parlar sobre les minories. Es parlava només de la cultura polonesa. M'agradaria ara tornar a un altre punt important, aquella tendència de la unió del sentiment nacional polonès, que es remunta al segle XVIII, segle en el qual Polònia va perdre la independència. El territori polonès va resultar dividit en tres estats: Rússia, Àustria i Prússia, i durant gairebé un segle

i mig, uns 120 anys, Polònia no va existir com a estat independent. Tanmateix, els polonesos que vivien a les particions ni russa, ni austríaca ni prussiana es van assimilar, ni en unes quantes generacions els van poder assimilar.

Molt es va lluitar, en relació, doncs, a la lluita per l'assoliment de la independència, per tal de mantenir aquest esperit de la llengua i la cultura poloneses al territori propi, per això es lluitava. El patriotisme, se sap, estava molt inflat, però donava peu a aquest manteniment cultural. Així doncs, després de la Segona Guerra Mundial, i fins i tot abans, en temps de Napoleó, que quan va envair Rússia va crear un germen d'Estat polonès, el Regne de Polònia, que després de la Primera Guerra Mundial va permetre formar de nou la Polònia independent, i més tard, després de la Segona Guerra Mundial, com si encara es mantingués aquesta inèrcia de defensa de la nació polonesa, per la qual es volgués unir aquest sentiment nacional polonès. Tot això és per intentar entendre el poder de Polònia.

Pel que fa als països occidentals, se sap que en aquest moment hi tenim molta població d'altres cultures, del Nord d'Àfrica, molts turcs a Alemanya... Hi ha molta immigració. Penso que, basant-me en l'experiència de la meva família, ho veig d'aquesta manera. Si la gent ve només a treballar i després volen tornar, se'ls ha de facilitar que se sentin bé a la nostra societat. En canvi, si aquí hi tenen fills que seran educats en la cultura d'aquí, i que és molt possible que després se sentin millor a la cultura d'aquí que en la dels seus pares, doncs penso que s'ha de d'anar en compte i crear condicions. La família ha d'arribar a entendre que perquè se sentin lliurement i bé en aquesta cultura, han d'estar integrats. Diria, sobre la base d'aquesta experiència familiar, que n'extrec aquestes conclusions.

Amb què estava relacionada cada llengua de la família Szmidt?

Pel que fa a la llengua alemanya, prové de la línia masculina: l'avi, el besavi i el rebesavi. El rebesavi Leopold es trasllada a Lituània amb la seva llengua i cultura i s'hi casa amb una polonesa. Llavors la família Szmidt es comença a polonitzar. Malgrat tot, dues cultures i llengües es mantenen fins el meu avi i fins i tot fins el meu pare. Tanmateix, el meu pare considera que no té res en comú amb la cultura alemanya, que només sap alemany i hi pot parlar perquè els coneix des de la infantesa. La família, doncs, es va anar polonitzant, ja que cadascun dels alemanys, i més tard mig alemanys i mig polonesos, es va casar amb una polonesa.

Passem a tractar el rus. La meva àvia, és a dir, la mare del meu pare, es va trobar a Sant Petersburg provinent de la Polònia Central. Sabia rus i allà hi va conèixer el meu avi Schmidt, que estudiava a Sant Petersburg. Entre ells parlaven en polonès, ja que la llengua familiar del meu avi era el polonès, així com de la meva àvia. No obstant, ambdós parlaven molt bé en rus. Més tard l'àvia el va usar a Lituània amb els nens al carrer (estava prohibit parlar en polonès als carrers), o sigui que el rus es va convertir, amb el polonès, com a llengua familiar per a ells també. Per una banda, ambdós avis sabien rus i polonès molt bé, i per l'altra, la meva àvia parlava en rus al meu pare al carrer, a més d'anar a una escola russa durant cert temps. El lituà, doncs, era la llengua del territori i de l'escola, pel meu pare. L'àvia no en sabia, de lituà, però el meu avi sí. El pare del meu pare, doncs, també sabia aquestes quatre llengües (en Wladyslaw, casat a Sant Petersburg amb la meva àvia polonesa).

I a la família Sierykow?

Pel que fa als Sierykow, ells vivien a Volínia, o sigui a Ucraïna. El rus era la llengua del pare de la meva mare. Era rus, i per concretar-ho, provenia d'una família ucraïnesa russificada a través d'unes quantes generacions. De fet, quan vaig buscar la història d'aquest cognom en ciríl·lic, només vaig trobar aquest cognom en ciríl·lic a Ucraïna. Així que és, malgrat tot, de procedència ucraïnesa, que concordaria amb el teu que provinguessin dels cossacs de Kuban. Tornem a les llengües de la meva mare: polonès de part de l'àvia, rus de part del pare i ucraïnès com a llengua del territori.

Quin bagatge s'emporta vostè d'aquesta família tant especial?

El bagatge és precisament aquest; d'una banda, la comprensió d'altres cultures (i religions), de la diversitat i la tolerància. També tinc reflexions referents a la integració. Penso que seria positiu que hi hagués una bona integració en el territori en el que es viu, perquè no només és una qüestió sobre el fet que hi neixin els fills.

No tots ho entenen, pensen que els fills haurien d'estar lligats a la teva pròpia cultura, però això no és així. El fill neix, i encara que siguis immigrant en aquell territori, va a la seva escola, té amics i és educat en aquella cultura. La teva pròpia cultura és un afegit, i no al contrari, no pot ser. I alguns reaccionen com si hagués de ser al revés, com si la seva cultura determinés la cultura dels seus fills, però això no és així. Les experiències de les meves famílies van sobreviure al nostre territori.

També hi ha reflexions interessants pel que fa al fet que les classes altes sempre es passen a la llengua i la cultura del poder. No tots ho entenen, aquí a Catalunya, cert? Gent amb cognoms catalans típics que parlen en castellà a casa. Però això, per a mi, és el mateix mecanisme de passar-se a la cultura del poder.

Vol vostè afegir-hi alguna reflexió?

Penso que aquests territoris on vivien els meus avis tenen alguna cosa interessant, que allà hi havia un gresol de diverses cultures, cosa que va ser, de segur positiva, i que els va enriquir. També, que els conflictes començaven o quan hi havia pobresa o quan moviments polítics hi tenien incidència, llavors és quan començaven els conflictes.

Moltes gràcies.

